

بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه باغهای هلو و شلیل

پژوهش موردی: شهرستان ساوجبلاغ در استان البرز

غلامرضا حبیب‌اللهی*، دکتر امیر محمدی نژاد**، دکتر رضا مقدسی***

دکتر فاطمه پاسبان****

بازنگری و تکمیل: حسین رسول‌اف

چکیده

مخاطره‌آمیز بودن شرایط تولید در بخش کشاورزی، همواره، نگرانی تولیدکنندگان را پیرامون درامدشان در پی داشته است. از سویی، بیمه کشاورزی نیز، به‌عنوان تضمینی برای جلوگیری از بازماندن جریان تولید، و ابزاری برای کاهش ریسک و افزایش انگیزه سرمایه‌گذاری در کشاورزی، مطرح بوده است. در همین راستا، این پژوهش با هدف بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه باغهای هلو و شلیل در شهرستان ساوجبلاغ در استان البرز، انجام پذیرفته است. داده‌های مورد نیاز برای این پژوهش، با بهره‌گیری از داده‌های ۱۳۰ پرسشنامه تکمیل‌شده از سوی باغداران منطقه پیشگفته، گردآوری شده و سپس با بهره‌گیری از مدل لاجیت، و نرم‌افزارهای مربوط، عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه در دو گروه بیمه‌شده و بیمه‌نشده، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است، در مجموع، یافته‌های این پژوهش نشان داد، متغیرهایی مانند مساحت باغ، تعداد دفعات برخورد یا ارتباط با کارشناسان بیمه کشاورزی و زمانبر بودن مراحل اداری بیمه، تأثیر معنیداری بر تقاضای بیمه دارند.

کلیدواژه‌ها:

بیمه کشاورزی، تقاضای بیمه، پذیرش، مدل لاجیت، باغداران، منطقه ساوجبلاغ.

* دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت کشاورزی و کارشناس صندوق بیمه کشاورزی

Email: gr.habibalahi@gmail.com

(نویسنده مسئول)

** استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات تهران

*** دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات تهران

**** استادیار مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی وزارت جهاد کشاورزی

مقدمه

امروزه، فراهمسازی نیاز غذایی جامعه، از مهمترین چالشهای کشورهاست. افزایش تولید و افزایش بازده محصولات کشاورزی، در گروه سرمایه‌گذاری و به‌کارگیری فناوری مناسب در این بخش است. این هدف مهم نیز هنگامی به دست می‌آید که بستر بایسته برای سرمایه‌گذاری فراهم شود. بدیهی است، چنانچه نتوان با روشهای مناسب از سرمایه‌گذاری حمایت کرد، در فراهمسازی مواد غذایی و توسعه اقتصاد پایدار، با مشکل و تنگنا روبه‌رو خواهیم شد (۳).

بخش کشاورزی، یکی از مهمترین بخشهای اقتصاد ایران است و با وجود پیشرفتهای آن در سالهای اخیر، متأسفانه تولیدکنندگان این بخش، هنوز هم از امنیت اقتصادی بایسته، بهره‌مند نیستند. در این زمینه، یکی از علتهای برجسته، شرایط طبیعی و اقتصادی کشور است که سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی را با تهدید جدی روبه‌رو ساخته است (۱۳).

در این راستا، ابزارهای گوناگونی همچون مدیریت ریسک به‌کار گرفته می‌شود تا با افزایش امنیت سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی، میزان تولید و رونق این بخش از اقتصاد نیز، افزایش یابد. بیمه محصولات کشاورزی، به‌عنوان جانشین و گاهی مکمل روشهای سنتی مانند کشت توأم، تنوع تولید در مزرعه، قیمت تضمینی و مواردی مانند آن، از جمله ابزارهای مؤثر بر مدیریت ریسک در کشاورزی است (۴). بیمه کشاورزی، همچنین یکی از مهمترین سازوکارهای پدید آوردن امنیت سرمایه‌گذاری و به‌دیگر سخن، مهمترین ابزار حمایتی برای تبدیل مدیریت بحران، به مدیریت ریسک است. بیمه کشاورزی، از راه گردآوری حق‌بیمه‌های تولیدکنندگان و بهره‌گیری از یارانه دولت، اقدام به فراهمسازی منابع مالی می‌کند و آن را برای پرداخت خسارتهای احتمالی کشاورزان بیمه‌گذار، به‌کار می‌برد؛ به‌دیگر سخن، بیمه کشاورزی با مشارکت واقعی خود کشاورزان، از منافع و حیات اقتصادی آنان حفاظت می‌کند. در همین راستا و با هدف حمایت از تولیدکنندگان بخش کشاورزی، صندوق بیمه کشاورزی از سال زراعی ۱۳۶۳۶۴ به‌طور رسمی آغاز به فعالیت کرده و همه‌ساله با سرعت، بر دامنه فعالیت و ارائه خدمات خود، افزوده است (۵).

از سویی، ایران در تولید میوه، رتبه نهم جهان و رتبه نخست خاورمیانه را به خود اختصاص داده است و در تولید هلو و شلیل، رتبه هشتم را دارد. در این میان، استان البرز، در تولید هلو و شلیل دارای رتبه نخست کشاورزی بوده و شهرستان ساوجبلاغ نیز، جایگاه نخست تولید میوه در این استان را داراست؛ به‌گونه‌ای

که در این شهرستان، سالانه ۲۵۵ هزار تن میوه از ۱۴ هزار هکتار باغ تولید می‌شود که بخش عمده آن را هلو و شلیل، آلو، گردو، گیلان و آلبالو تشکیل می‌دهد (۶).

برای نمونه، در سال ۱۳۹۰ نزدیک به ۱۸۰ هزار تن هلو و شلیل در استان البرز برداشت شده که رقمهای تولیدی، در بردارنده: هلو ولدآبادی، آبرتا، زعفرانی، جی اچ کیل، شلیل شمس، مغان، رفعتی و کیوتا بوده است (۱).

همچنین، براساس آخرین آمار دریافتی از مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان ساوجبلاغ، سطح زیرکشت هلو و شلیل، برابر با ۶۲۳۴ هکتار بوده که از این مقدار، ۵۸۷۹ هکتار آن، بارور و بخش دیگر، به صورت نهال است. از سویی، نزدیک به ۲۵۰۰ نفر بهره‌بردار در این بخش فعالیت می‌کنند که میزان تولید آنها در این سال نزدیک به ۲۰۰ هزار تن بوده و نشاندهنده عملکرد در واحد سطح برابر با ۳۲ تن در هکتار است (۱۴).

از دیگر سو، برپایه آمار دریافتی از سوی مدیریت بانک کشاورزی در استان البرز در سال ۱۳۹۰ تعداد ۵۰ نفر بیمه‌گذار، اقدام به بیمه محصول هلو و شلیل کرده‌اند. در همین سال، سطحی که از سوی صندوق بیمه کشاورزی، زیرپوشش قرار گرفته، ۱۱۰ هکتار بوده که به تعداد ۴۵ نفر از این بیمه‌گذاران، غرامت خسارت، پرداخت شده است (۱۳).

در مجموع، با توجه به ویژگیهای شهرستان ساوجبلاغ، اهمیت بیمه محصول، شرایط متغیر آب‌وهوایی، ریسک بالای تولید در کشاورزی و حفظ تولید و پایداری باغدار در این بخش از یکسو، و همچنین، از آنجاکه این شهرستان، یکی از قطبهای مهم تولید هلو و شلیل در کشور است؛ از همین رو به نظر می‌رسد، چنانچه تولیدات آن، ماندگار و رو به افزایش باشد؛ نه تنها می‌تواند در رفع نیاز داخلی مؤثر شود؛ بلکه می‌تواند در راستای صادرات این محصولات نیز، گامهای بلندی بردارد.

ولی با این همه، آمارها نشان می‌دهد، با توجه به تعداد بهره‌بردار فعال در تولید محصول هلو و شلیل، افراد کمی نسبت به بیمه محصول اقدام کرده‌اند که این شاید، ریشه در عوامل گوناگونی داشته باشد و باید مورد بررسی قرار گیرد.

از همین رو در این پژوهش تلاش شده است تا در شهرستان ساوجبلاغ، درباره باغدارانی که اقدام به تولید محصول هلو و شلیل می‌کنند، در دو گروه جداگانه بیمه‌شده و بیمه‌نشده، بررسی میدانی انجام گیرد. در این راستا، عوامل مؤثر مورد بررسی، دربردارنده: تحصیلات، سن، میزان تسهیلات دریافتی، شرکت کردن

در کلاسهای ترویجی، دریافت گرامت سالهای پیشین، شغل دوم، اندازه باغ، احتمال رویدادن خسارت بوده که پیرامون تأثیر آنها بر پذیرش محصول هلو و شلیل، به عنوان یکی از محصولات پرمخاطره، بویژه نسبت به سرما، ارزیابی صورت پذیرفته و به این پرسشها نیز، پاسخ داده شده است که چرا برخی از کشاورزان زودتر از دیگران بیمه را می‌پذیرند و برخی دیگر، با تأخیر آن را می‌پذیرند و حتی در مواردی، پس از پذیرش آن را رها می‌کنند. همچنین این پژوهش، با بررسی شرایط بهره‌برداران تولید محصول هلو و شلیل در شهرستان ساوجبلاغ (از دیدگاه مساحت باغ و مانند آن)، در زمینه پذیرفتن یا نپذیرفتن بیمه، بر آن است تا علت‌های استقبال نکردن باغداران از بیمه محصول هلو و شلیل را شناسایی کند و راهکارها و پیشنهادهایی را در راستای افزایش عملکرد بیمه و به‌دنبال آن، پایداری تولید در این بخش و جلوگیری از خروج تولیدکنندگان از بخش کشاورزی در استان البرز، بویژه شهرستان ساوجبلاغ، ارائه دهد. همچنین، این پژوهش در پی آن است که میزان موفقیت عملکرد صندوق بیمه کشاورزی را با توجه به نتایج به‌دست‌آمده نمایان سازد و راهکارهایی نیز در این باره برای لحاظ کردن در برنامه‌ریزی آینده صندوق بیمه کشاورزی، پیشنهاد و ارائه کند.

هدف اصلی در این پژوهش، بررسی عوامل مؤثر (همچون مساحت باغ، تعداد برخورد با کارشناسان بیمه و مانند آن) بر پذیرش بیمه محصول هلو و شلیل از سوی باغداران شهرستان ساوجبلاغ بوده و هدف فرعی نیز، تخمین تابع لاجیت و شناسایی ضریبهای مؤثر بر پذیرش بیمه است.

فرضیه‌های پژوهش نیز عبارت است از:

اندازه باغ بر پذیرش بیمه، مؤثر است؛

تعداد برخورد (ارتباط مستقیم) با کارشناسان بیمه در سال، بر پذیرش بیمه اثر دارد؛

مراحل اداری بیمه، زمانبر است.

بر پایه آمارنامه کشاورزی (۱۳۹۰)، سطح زیرکشت هلو و شلیل در کشور در سال ۱۳۹۰، نزدیک به ۸۶۳۲۶ هکتار بوده که از این مقدار، ۱۵۳۱۳ هکتار نابارور، و مقدار ۷۱۰۱۲ هکتار، بارور بوده است، همچنین، استان البرز با تولید ۱۸۶۲۷۲ تن محصول هلو و شلیل، در جایگاه، نخست کشوری قرار دارد (۱). در این میان، شهرستان ساوجبلاغ نیز، با مساحتی برابر با ۲۲۵۴ کیلومترمربع در استان البرز واقع شده که از شمال به ارتفاعات البرز در شهرستان طالقان، از غرب به استان قزوین و شهرستان نظرآباد و از شرق و جنوب به شهرستان کرج، محدود می‌شود. درجه حرارت متوسط سالانه این شهر، ۱۳/۳ درجه

سانتیگراد، و میزان بارش سالانه آن نیز، ۳۷۸ میلیمتر است (۹).

برپایه آخرین آمار دریافتی از مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان ساوجبلاغ، سطح زیرکشت هلو و شلیل، ۶۲۳۴ هکتار بوده، که از این مقدار ۵۸۷۹ هکتار آن بارور، و نزدیک به ۳۵۵ هکتار آن نابارور است. از سویی، تعداد ۲۵۰۰ نفر بهره‌بردار در این بخش فعالیت می‌کنند و میزان تولید آنها در سال یاد شده، نزدیک به ۲۰۰ هزار تن بوده که عملکرد در واحد سطح آنها، برابر با ۳۲ تن در هکتار، برآورد شده است (۱۴).

گزارش عملکرد صندوق بیمه کشاورزی در دوره زراعی ۱۳۸۷/۸۸ نیز نشان می‌دهد، سطح بیمه‌شده هلو و شلیل در کشور، ۳۵۹۲ هکتار بوده است که تعداد ۳۲۵۹ نفر از این تولیدکنندگان، محصول خود را بیمه کرده‌اند و غرامت پرداختی در این دوره نیز، ۲۵۴۶۰ میلیون ریال برآورد شده است (۱۲).

به استناد آمار عملکرد بیمه کشاورزی مدیریت بانک کشاورزی استان البرز در سال زراعی ۹۰/۹۱، تعداد ۸۱ نفر با سطح بیمه‌شده ۱۸۵/۵ هکتار، محصول هلو و شلیل خود را بیمه کرده‌اند. در سال زراعی پیشگفته، از سوی صندوق بیمه کشاورزی، به تعداد ۶۰ نفر و با سطح خسارت ۸۷/۹۳ هکتار، مبلغ ۲۶۰ میلیون ریال غرامت، پرداخت شده است. همچنین، برپایه همین گزارش، در شهرستان ساوجبلاغ در سال زراعی ۹۰/۹۱، تعداد ۳۴ نفر بیمه‌گذار، اقدام به بیمه محصول هلو و شلیل خود کرده و سطحی برابر ۷۷/۳۲ را زیر پوشش بیمه برده‌اند (۱۳).

پیشینه پژوهش

شاهنوشی و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی، به بررسی میزان رضایتمندی بیمه‌گذاران از عملکرد صندوق بیمه کشاورزی در استان خراسان رضوی پرداختند. برپایه یافته‌های آنها، علت‌های عمده نارضایتی بیمه‌گذاران از بیمه محصولات کشاورزی، پرداخت نشدن غرامت از سوی صندوق در مورد شماری از حوادث، پرداخت غرامت به میزانی کمتر از مقدار خسارت، برگزار نشدن فعالیت‌های آموزشی - ترویجی، دشواری‌های موجود در قوانین و مقررات بیمه کشاورزی و بالا بودن مبلغ حق‌بیمه بوده است (۷).

قلانود (۱۳۸۱)، در پژوهش خود در زمینه بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، با مطالعه کشاورزان گندمکار استانیهای تهران و مازندران به این نتیجه رسیده است که متغیرهای سن، سواد، سطح زمین، جنسیت، وضعیت تأهل، درآمد، آگاهی از مزیت‌های بیمه، شرکت کردن در کلاسهای آموزشی و تعداد دفعات تماس (برخورد) کارشناسان بیمه، رابطه معنیداری وجود دارد (۱۱).

ترکمانی و نیکویی (۱۳۷۹)، در پژوهش خود با عنوان: «عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه محصولات کشاورزی

در استان فارس»، نشان دادند که سن، سطح سواد، سرمایه کشاورزان، مالکیت زمین، میزان تولید گندم در سال پیش، ریسک‌گرایی و سابقه رویارویی با خطر، رابطه مثبتی با تقاضای بیمه دارد؛ ولی عواملی همچون آیش گذاشتن زمین، تعداد قطعه‌های زمین و ارزش زمین، دارای رابطه منفی با تقاضای بیمه گندم است (۱۳). پژوهش قربانی و همکاران (۱۳۷۹)، در زمینه عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، با بهره‌گیری از مدل لاجستیک نیز نشان داد که داشتن عملکرد منظم در مورد بیمه محصولات کشاورزی برای توسعه این صنعت، بسیار سودمند است و ریسک را کاهش می‌دهد (۱۰).

در پژوهش دیگری، رستمی و همکاران (۱۳۸۶)، با برآورد الگوی لاجیت، به بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه در میان گندمکاران شهرستان هرسین استان کرمانشاه پرداختند. آنها نشان دادند که سطح تحصیل، مساحت زمینهای زیرکشت گندم، تنوع تولید، درجه ریسک‌گریزی و نوع مالکیت، پنج عامل مهم و تأثیرگذار بر پذیرش بیمه از سوی کشاورزان بوده است (۴).

عین‌اللهی احمدآبادی (۱۳۸۷) در پژوهش خود، با برآورد الگوی لاجیت، عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه گندم در استان زنجان را بررسی کرده است. نتایج آن پژوهش نشان داد که داشتن زمین بیشتر و بالا بردن میزان تحصيلات کشاورزان، مهمترین عوامل پذیرش بیمه از سوی آنهاست؛ در حالی که عواملی همچون سن، شرکت کردن در کلاسهای ترویجی، داشتن شغل غیرکشاورزی و دریافت تسهیلات، نتوانسته‌اند بر پذیرش بیمه از سوی گندمکاران، تأثیر درخور توجهی داشته باشند (۸).

حیاتی و همکاران (۱۳۸۹) نیز، در پژوهشی، به بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه دام روستایی در شهرستان سلماس پرداختند. آنها با انجام مطالعه‌ای میدانی و با بهره‌گیری از برآورد مدل لاجیت، دریافتند که ۶۲ درصد از دامداران، به دلایلی از جمله کم بودن میزان غرامت دریافتی، بالا بودن حق‌بیمه پرداختی و طولانی بودن زمان پرداخت غرامت، گرایش یا تمایلی به بیمه کردن دام خود ندارند. همچنین، نتایج تخمین مدل لاجیت نشان داد که متغیرهای سن، سطح تحصيلات، نوسانهای درآمدی، مقدار درآمد، تعداد دامهای تلف‌شده، تعداد دام، میزان آگاهی از مزیت‌های بیمه دام، داشتن شغل غیردامداری و دریافت تسهیلات، عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه دام از سوی دامداران بوده است که به جز سن و داشتن شغل غیردامداری، دیگر متغیرها، اثر مثبت و معنیداری بر پذیرش بیمه دام از سوی دامداران داشتند (۲). گودوین^۱ (۱۹۹۳)، در پژوهشی با هدف بررسی تقاضای بیمه زراعی چندمخاطره‌ای برای تولیدکنندگان

۱. Goodwin

۲. Singerman *et al.*

۳. Mohammed and Ortman

ذرت، متغیرهایی همچون: مقدار زمین و ارزش آن، تعهدات و بدهیهای بانکی، نوع مدیریت مزرعه و درآمد زارعان را مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که رابطه مثبت و معنیداری میان مقدار زمین و ارزش آن با تقاضای بیمه از سوی تولیدکنندگان ذرت وجود دارد و مالکان مزرع بزرگتر، گرایش بیشتری به بیمه محصولات کشاورزی دارند. همچنین برپایه دیگر یافته پژوهش وی، افزایش زمین با مدیریتهای اجاره‌ای و مالکیت موقت نیز، به افزایش تقاضا برای بیمه، انجامیده است (۱۹).

سینگرمن و همکاران^۳ (۲۰۱۰)، در پژوهش خود با عنوان تقاضای بیمه محصولات از سوی ذرتکاران و سویاکاران در سه منطقه آیوا، مینه‌سوتا و ویسکانسین در ایالات متحده آمریکا پرداختند. نتایج به‌دست آمده از راه‌الگوی لاجیت در پژوهش پیشگفته نشان می‌دهد، سن کشاورز، عملکرد و سطح سواد کشاورزان، رابطه مستقیم و معنیداری با پذیرش بیمه محصولات کشاورزی از سوی ذرتکاران دارد. همچنین، در زمینه محصول سویا، دو متغیر سن و سطح سواد، بر پذیرش بیمه مؤثر است (۲۱).

در پژوهش دیگری، مهمد و ارتمن^۳ (۲۰۰۵)، در سه منطقه از اریتریا با بهره‌گیری از یک نمونه ۷۴ تایی از مزارع لبنیات‌سازی و به‌کارگیری الگوی لاجیت، به بررسی عوامل تأثیرگذار بر پذیرش بیمه چارپایان اهلی (احشام) پرداختند. نتایج نشان داد که تحصیلات رسمی کشاورز و آگاهی از وجود بیمه چارپایان اهلی، سبب افزایش پذیرش بیمه می‌شود، در حالی که سطح پایین درآمد، به‌کارگیری راهبردهای مدیریت خطر جایگزین، و تنوع فعالیتهای اقتصادی، احتمال بهره‌گیری از بیمه دام را کاهش می‌دهد (۲۰).

پژوهش چیرافان^۴ (۱۹۹۴)، در دو منطقه هندوستان نیز نشان داد، میزان رضایتمندی کشاورزان از برنامه‌های بیمه، بشدت متفاوت است؛ به‌گونه‌ای که در یک منطقه، نزدیک به ۸۰ درصد از بهره‌برداران از برنامه‌ها رضایت داشتند و در منطقه دیگر، ۷۰ درصد از بهره‌برداران ناراضی بودند (۱۷).

در پژوهشی دیگر، آنجولارز و سنتیز^۵ (۲۰۰۸)، در کشور فرانسه، معیارهای فردی و کشاورزی مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات را برای دوره زمانی ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵، مورد بررسی قرار دادند. آنها برای این منظور از رگرسیون‌های لاجستیک با تأکید بر تفاوت‌های مهم میان کشاورزان بیمه‌شده و بیمه‌نشده بهره گرفتند. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که کشاورزان بیمه‌شده، در مقایسه با کشاورزان بیمه‌نشده در مقیاس مالی و کشاورزی بزرگتری فعالیت می‌کنند. همچنین، تنوع تولیدی بیشتری در کشاورزان بیمه‌شده وجود دارد (۱۸).

۳. Chearaphan

۵. Enjolars & Sentis

روشها و ابزارهای پژوهش

این پژوهش، از دیدگاه هدف، پژوهشی کاربردی به‌شمار می‌آید و از دیدگاه میزان نظارت و درجه کنترل، پژوهش میدانی است. از نظر روش پژوهش، توصیفی و تحلیلی است و از جنبه راهبردی، پژوهش پیمایشی بوده و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها و اطلاعات آن، از نوع پرسشنامه‌ای است. از دیدگاه ماهیت پژوهش نیز، علمی - ارتباطی و از نظر تأثیر متغیرهای مستقل با متغیر وابسته، پژوهشی از نوع همبستگی به‌شمار می‌آید. جامعه آماری این پژوهش نیز، باغداران شهرستان ساوجبلاغ در استان البرز بودند که از محصول هلو و شلیل برخوردارند.

برپایه آمار دریافتی از مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان ساوجبلاغ در سال زراعی ۹۰۹۱ تعداد ۲۵۰۰ نفر بهره‌بردار در بخش باغهای هلو و شلیل فعالیت داشته‌اند که تعداد ۳۴ نفر از آنها، اقدام به بیمه محصول خود کرده و دیگر بهره‌برداران، محصول خود را بیمه نکرده‌اند.

حجم نمونه جامعه آماری این پژوهش نیز دربردارنده، همه باغداران دارای محصول هلو و شلیل در شهرستان ساوجبلاغ در استان البرز است. برای تعیین تعداد نمونه، نخست یک پیش‌مطالعه از روش نمونه‌گیری تصادفی دو مرحله‌ای انجام گرفت که در آن تعداد ۲۰ عدد پرسشنامه، توزیع و تکمیل شد که به منظور تعیین حجم نمونه نهایی، فرمول کوکران به‌کار رفت. با به‌کارگیری فرمول کوکران، حجم نمونه، برابر با ۱۲۳ نفر به‌دست آمد که برای افزایش ضریب اطمینان، در مجموع ۱۳۰ پرسشنامه به روش مصاحبه حضوری از باغداران هلو و شلیل شهرستان ساوجبلاغ، تکمیل شد.

چنانکه می‌دانید، پژوهشگر باید با ابزارهایی، داده‌های مورد نیاز را از جامعه (نمونه) آماری گردآوری کند و با تحلیل، پردازش و تبدیل آنها به اطلاعات، به آزمون فرضیه‌ها بپردازد. در این زمینه، ابزار و تکنیکهای گوناگونی همچون پرسشنامه، مصاحبه، مشاهده و مانند آن، برای گردآوری داده‌های پژوهش وجود دارد؛ ولی در این میان، پرسشنامه، کارآمدترین تکنیک است، زیرا از هر پاسخگو، مجموعه یکسانی از پرسشها، پرسیده می‌شود. از همین رو، ابزاری که در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات به‌کاربرده شده، پرسشنامه بوده است.

از سویی، برای بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی با توجه به ماهیت موهومی متغیر وابسته، می‌توان از مدل‌های اقتصادسنجی بهره جست که امکان رگرسیون را بر متغیرهای وابسته

موهومی، فراهم می‌سازند.

از آنجا که یکی از هدفهای اصلی در این پژوهش، بررسی عوامل مؤثر بر احتمال پذیرش بیمه محصولات کشاورزی است؛ از همین رو به نظر می‌رسد، رگرسیون روی مدل‌های با متغیر وابسته محدودشده بتواند، رسیدن به این هدف را انجام‌پذیر کند. از مدل‌های لاجیت و پروبیت نیز، به عنوان روشهایی برای تخمین مدل‌های با متغیر وابسته محدودشده بهره‌گیری می‌شود.

از سویی، چون متغیر وابسته در این پژوهش، پذیرش بیمه محصولات کشاورزی است که دو مقدار مشخص و تعریف‌شده را به صورت صفر و یک می‌پذیرد و نمونه‌های پژوهش نیز در یکی از گروه‌ها قرار می‌گیرد؛ بنابراین از مدل‌های انتخاب دوتایی بهره‌گیری می‌شود. در میان این مدل‌ها، مدل احتمال خطی (LPM)، کاستیهایی دارد که به کارگیری آن را محدود می‌سازد، ولی مدل‌های لاجیت و پروبیت می‌تواند، انتظارات و هدفهای پژوهش را برآورده سازد.

اکنون باید دید که از میان مدل لاجیت و پروبیت، کدام یک بهتر و برتر (ارجح) است؟ از دیدگاه نظری، فرمولبندی لاجستیک و پروبیت، به طور کامل مقایسه‌پذیرند؛ ولی اختلاف اصلی در این است که دو سر انتهای منحنی لاجستیک، کم‌شیب‌تر است؛ به دیگر سخن، منحنی نرمال نسبت به منحنی لاجستیک، به سمت محورهای سریعتر میل می‌کند. بنابراین، ملاک‌گزینه‌ش میان آن دو، بستگی به سادگی از نظر عملیات ریاضی و دسترسی به برنامه‌های کامپیوتری دارد که از این دیدگاه، مدل یا الگوی لاجیت نسبت به مدل پروبیت، برتری (ارجحیت) دارد.

الگوی لاجیت

چنانکه گفته شد، متغیر وابسته در این پژوهش، پذیرش بیمه از سوی آن دسته از باغداران هلو و شلیل است که پرسشنامه‌ها را تکمیل کرده‌اند. برای این منظور، الگوی لاجیت به‌عنوان بهترین الگو برای برآورد چنین توابعی، انتخاب شده است.

به‌علت موهومی بودن متغیر وابسته (پذیرش بیمه) که به دو طبقه (۰-۱) دسته‌بندی شده بود، تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از الگوی اقتصادسنجی لاجیت (Logit) و نیز، به کارگیری این تابع که از تابع لاجستیک مشتق شده، انجام پذیرفته است و رابطه شماره ۱، نمایانگر آن است:

$$P_i = F(Z_i) \quad (۱)$$

$$Z_i = \alpha_t + \sum_{i=1}^n B_i X_i + U_i$$

که در آن، X_i مجموعه‌ای از متغیرهای مستقل مشخص‌کننده پذیرش بیمه (همچون سواد، سن، آموزش ترویجی و مانند آن) و α و β پارامترهای الگو و U_i جزء اخلال الگو است. همچنین، احتمال وجود پذیرش بیمه به صورت رابطه شماره ۲ است:

$$P_i = F(Z_i) = \alpha + \sum_{i=1}^n B_i X_i = \frac{1}{1 + \exp^{-Z_i}} \quad (۲)$$

که در این الگو یا مدل، \exp پایه لگاریتم طبیعی و P_i به‌طور غیرخطی به Z_i مربوط است. در مورد تخمین این مدل نیز باید گفت، P_i نه‌تنها برحسب X ، بلکه برحسب β ها هم، غیرخطی است و روش معمول OLS نیز برای تخمین پارامترهای مدل پیشگفته کارساز نیست؛ از همین رو مدل یادشده، با بهره‌گیری از روش حداکثر درست‌نمایی، تخمین زده می‌شود و محاسبه احتمال نبود نیز، به شکل رابطه شماره ۳ است:

$$1 - P_i = \frac{1}{1 + e^{Z_i}} = \frac{1}{1 + e^{X_i \beta}} \quad (۳)$$

اگر احتمال وجود پذیرش بیمه P_i و احتمال نپذیرفتن بیمه $1 - P_i$ باشد؛ در این صورت رابطه شماره ۴، نشان‌دهنده نسبت این دو احتمال است:

$$\frac{P_i}{1 - P_i} = \frac{1 + e^{Z_i}}{1 + e^{-Z_i}} = e^{Z_i} \quad (۴)$$

$$L_i = L_n \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right) = (Z_i) = \alpha + \sum_{i=1}^n \beta X_i$$

که در آن: احتمال رویدادن حادثه موردنظر و پذیرش بیمه از تولیدکننده I ام است که در اینجا، عدد ۱ به آن اختصاص یافته است.

همچنین، $1 - P_i$: احتمال روی ندادن حادثه مورد نظر و اینکه تولیدکننده I ام از پذیرفتن بیمه، سر باز زند که در اینجا میزان آن صفر است.

در این رابطه، L_i : لگاریتم نسبت برتری یا مزیت است که نه‌تنها برحسب X_i ، بلکه برحسب پارامترها نیز، خطی شده است. در رابطه پیشگفته، L_i همان لاجیت است و در آن متغیرهای کیفی وابسته، به

صورت زیر تعریف می‌شود:

$Y = 1$ باغدارانی که زیرپوشش بیمه قرار دارند.

$Y = 0$ باغدارانی که زیرپوشش بیمه قرار ندارند.

متغیرهای مستقل نیز دربرگیرنده: مساحت باغ، تعداد دفعات برخورد (تماس) با کارشناسان بیمه و زمانبر بودن مراحل اداری بیمه بوده که این پژوهش، به بررسی روابط و تأثیر متغیرهای مستقل با متغیرهای وابسته، پرداخته است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش نیز، از نرم‌افزارهای Excel و Eviews بهره‌گیری شده است.

یافته‌های پژوهش

نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش، در دو بخش آمارهای توصیفی و استنباطی مورد بررسی قرار گرفته است.

الف: آمارهای توصیفی

۱. مساحت باغ

بر پایه یافته‌های پژوهش (داده‌های جدول شماره ۱)، مساحت باغ تعداد ۴۸ نفر یا ۸۸/۹ درصد از باغداران بیمه‌شده، کمتر از ۵ هکتار است. همچنین، ۵۹ نفر یا ۹۳/۷ درصد از باغداران بیمه‌نشده، با بیشترین فراوانی، باغی با مساحت کمتر از ۵ هکتار دارند. از سویی، ۴ نفر از افرادی که باغی با مساحت بین ۵۱۰ هکتار دارند، از بیمه بهره‌گیری کرده و ۴ نفر از افرادی که باغی با مساحت بین ۵۱۰ هکتار دارند، از بیمه بهره‌گیری نکرده‌اند. همچنین، باغداران با مساحت بالای ۱۵ هکتار، دارای بیمه بوده‌اند. کمترین مساحت باغ نیز، ۰/۵ هکتار و بیشترین مساحت آن ۲۶ هکتار است.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی مساحت باغ برحسب هکتار

احتمال پذیرش بیمه (درصد)	جمع فراوانی بیمه‌شده و بیمه‌نشده	درصد فراوانی		فراوانی		مساحت باغ (هکتار)
		بیمه‌نشده	بیمه‌شده	بیمه‌نشده	بیمه‌شده	
۵۴	۴۴	۴۵/۵	۵۴/۵	۲۰	۲۴	<۱
۳۹	۴۳	۶۰/۵	۳۹/۵	۲۶	۱۷	۱۲
۵۴	۲۲	۴۵/۵	۵۴/۵	۱۰	۱۲	۲۳
۲۰	۵	۸۰	۲۰	۴	۱	۳۴
۳۳	۶	۶۶/۷	۳۳/۳	۴	۲	۴۵
۵۰	۸	۵۰	۵۰	۴	۴	۱۰۱۵
۱۰۰	۱	۰	۱۰۰	۰	۱	۱۵۲۰
۱۰۰	۱	۰	۱۰۰	۰	۱	>۲۰
		۱۰۰	۱۰۰	۶۸	۶۲	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

۲. تعداد دفعات برخورد (تماس) با کارشناسان بیمه

چنانکه داده‌های جدول شماره ۲ نشان می‌دهد، تعداد ۳۲ نفر یا ۴۷/۱ درصد افرادی که از بیمه بهره‌گیری نکرده‌اند، با بیشترین فراوانی، با کارشناسان بیمه، برخورد (تماس) نداشته‌اند. همچنین، ۲۱ نفر از افرادی که از بیمه بهره‌گیری کرده‌اند، با بیشترین فراوانی، یکبار با کارشناسان بیمه برخورد داشته‌اند. با افزایش تعداد دفعات برخورد با کارشناسان بیمه، درصد احتمال پذیرش بیمه نیز افزایش یافته است.

جدول شماره ۲: تعداد دفعات برخورد (تماس) با کارشناسان بیمه در سال

احتمال پذیرش بیمه (درصد)	جمع فراوانی بیمه‌شده و بیمه‌نشده	درصد فراوانی		فراوانی		تعداد دفعات برخورد
		بیمه‌نشده	بیمه‌شده	بیمه‌نشده	بیمه‌شده	
۱۷	۳۹	۴۷/۱	۱۱/۳	۳۲	۷	۰
۵۰	۴۲	۳۰/۹	۳۳/۹	۲۱	۲۱	۱
۶۲	۲۹	۱۶/۲	۲۹	۱۱	۱۸	۲
۷۲	۱۱	۴/۴	۱۲/۹	۳	۸	۳
۸۵	۷	۱/۵	۹/۷	۱	۶	۴
۱۰۰	۱	۰	۱/۶	۰	۱	۵
۱۰۰	۱	۰	۱/۶	۰	۱	۱۰
		۱۰۰	۱۰۰	۶۸	۶۲	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

۳. زمانبر بودن مراحل اداری بیمه

برپایه داده‌های جدول شماره ۳، تعداد ۱۵ نفر از افراد بیمه‌شده با بیشترین فراوانی، زمانبر بودن مراحل اداری بیمه را در حد خیلی زیاد، عنوان کرده‌اند، همچنین، ۲۸ نفر از افراد بیمه‌شده با بیشترین فراوانی، زمانبر بودن مراحل اداری بیمه را در سطح تاحدودی، دانسته‌اند. برپایه یافته‌ها می‌توان گفت، کسانی که زمانبر بودن مراحل اداری بیمه را در اندازه‌های خیلی کم، کم، و تاحدودی، ارزیابی کرده‌اند، با درصد احتمال بیشتری، بیمه را پذیرفته‌اند و کسانی که زمانبر بودن مراحل اداری بیمه را خیلی زیاد می‌دانند، از کمترین درصد احتمال پذیرش بیمه برخوردارند.

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی زمانبر بودن مراحل اداری بیمه

احتمال پذیرش بیمه (درصد)	جمع فراوانی بیمه‌شده و بیمه‌نشده	درصد فراوانی		فراوانی		زمانبر بودن مراحل اداری بیمه
		بیمه‌نشده	بیمه‌شده	بیمه‌نشده	بیمه‌شده	
۵۸	۲۴	۲۰	۲۳	۱۰	۱۴	خیلی کم
۶۹	۱۳	۸	۱۴/۸	۴	۹	کم
۷۵	۳۷	۱۸	۴۵/۹	۹	۲۸	تاحدودی
۲۵	۱۶	۲۴	۶/۶	۱۲	۴	زیاد
۲۸	۲۱	۳۰	۹/۸	۱۵	۶	خیلی زیاد
		۱۰۰	۱۰۰	۵۰	۶۱	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

ب: آمارهای استنباطی

چنانکه گفته شد، الگوی به‌کار رفته در این رگرسیون، الگوی لاجیت بوده که پس از تعیین الگوی بهینه، به‌کار گرفته شده و رگرسیون تخمین‌پذیر نیز، به صورت رابطه شماره ۴ بوده است. برپایه همین موارد و محاسبه‌های انجام گرفته در پژوهش، نتایج مربوط به برآورد الگوی لاجیت پیرامون متغیرهای پژوهش، در جدول شماره ۴، ارائه شده است:

جدول شماره ۴: نتایج برآورد الگوی لاجیت

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره Z	سطح احتمال	اثر نهایی
عرض از مبدأ	۳/۰۰۲۳	۱/۱۴۸۲	۲/۶۱۴۷	۰/۰۰۸۹**	-
مساحت باغ	۰/۹۱۴۶	۰/۴۸۲۲	۱/۸۹۶۵	۰/۰۵۷۹	۰/۱۲
تعداد برخورد (تماس) با کارشناسان بیمه درسال	۰/۶۲۲۳	۰/۲۸۰۵	۲/۲۱۸۷	۰/۰۲۶۵*	۰/۰۸۳
زمانبر بودن مراحل اداری بیمه	۰/۴۱۱۸	۰/۲۰۴۰	۲/۰۱۸۵	۰/۰۴۳۵*	۰/۰۵۴
McFadden=RSquared=۰/۳۹۹					

*: معنیداری در سطح ۵ درصد **: معنیداری در سطح ۱ درصد
برگرفته از: یافته‌های پژوهش

یادآوری می‌شود، در این جدول، RSquared، نشان‌دهنده قدرت توضیح‌دهندگی نرم‌افزار است. همچنین، R^2 اغلب به‌عنوان معیار خوبی برای پردازش مقایسه اعتبار نتایج الگوهای رگرسیونی به‌کار می‌رود که دارای متغیرهای مستقل گوناگون است. مقدار R^2 نیز بین صفر و یک قرار دارد و هرچه به یک نزدیکتر باشد، مطلوبتر خواهد بود. داده‌های جدول شماره ۴، همچنین نشان می‌دهد که R^2 مک فادن، برابر

با ۳۹ درصد است.

از سویی، نمایان شد که افزایش در اندازه باغ، تأثیری منفی بر احتمال پذیرش بیمه دارد، و از دیدگاه آماری در سطح ۱۰ درصد معنی‌دار است. به دیگر سخن، به ازای هر یک واحد افزایش در اندازه باغ، انتظار می‌رود که احتمال پذیرش بیمه نیز، به‌طور متوسط، ۱۲ درصد کاهش یابد. از دیگر سو، برپایه یافته‌ها، تعداد برخورد (تماس) با کارشناسان بیمه در طول سال، تأثیری مثبت بر احتمال پذیرش بیمه دارد و در سطح ۵ درصد، معنی‌دار است. به دیگر سخن، به ازای هر یک برخورد بیشتر با کارشناسان بیمه در طول سال، احتمال پذیرش بیمه، ۸/۳ درصد افزایش می‌یابد. همچنین، زمانبر بودن مراحل اداری بیمه نیز، تأثیری منفی بر احتمال پذیرش بیمه دارد و در سطح ۵ درصد، معنی‌دار است؛ به‌گونه‌ای که هرچه زمان مراحل اداری بیمه افزایش یابد، احتمال تقاضای باغدار برای بیمه نیز، کاهش پیدا می‌کند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

چنانکه پیشتر گفته شد، برپایه آمارنامه کشاورزی (۱۳۹۰)، استان البرز با تولید ۱۸۶۲۷۲ تن هلو و شلیل، در رتبه نخست کشور جای دارد و براساس آمار دریافتی از مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان ساوجبلاغ نیز، سطح زیرکشت هلو و شلیل در شهرستان ساوجبلاغ این استان، ۶۲۳۴ هکتار است. همچنین برپایه گزارش عملکرد صندوق بیمه کشاورزی در استان البرز در سال زراعی ۹۰۹۱، سطحی برابر با ۷۷/۳۲ هکتار از این منطقه، زیرپوشش بیمه رفته است.

از آنجا که برپایه آمار موجود، سطح بیمه‌شده با سطح زیرکشت، فاصله بسیاری دارد، از همین رو، پژوهش پیش رو، بر آن بود تا عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه باغهای هلو و شلیل را در شهرستان ساوجبلاغ مورد بررسی قرار دهد.

یافته‌های به دست آمده نشان داد، میان متغیر پژوهش (پذیرش بیمه) و مساحت باغ، تعداد دفعات برخورد (تماس) با کارشناسان بیمه و زمانبر بودن مراحل اداری بیمه، رابطه معنی‌داری وجود دارد. به‌گونه‌ای که هرچه تعداد دفعات برخورد (تماس و ارتباط) با کارشناسان بیمه افزایش یابد، می‌توان انتظار داشت، باغداران نسبت به انجام بیمه باغ خود، گرایش و رغبت بیشتری نشان دهند. همچنین، نمایان شد که با افزایش مساحت باغ، میزان اثرپذیری بیمه در باغداران کاهش می‌یابد. به دیگر سخن، باغداران برای مساحت‌های بزرگ، گرایش و رغبتی به بیمه نشان نداده‌اند. از سویی، زمانبر بودن مراحل اداری بیمه نیز، نشان می‌دهد که با افزایش این متغیر در سراسر عملیات بیمه باغ، اعم از بیمه‌شدن و پرداخت غرامت، گرایش یا تمایل باغداران به انجام بیمه، کاهش می‌یابد.

سرانجام، با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، جمع‌بندی و پیشنهادهایی در راستای بهبود عملکرد صندوق بیمه، ارائه می‌شود:

۱. از آنجا که با افزایش مساحت باغ، تقاضا برای بیمه، کاهش یافته است، از همین رو می‌توان گفت، باغداران بزرگ، به‌دلیل موقعیت اقتصادی و اجتماعی بهتر نسبت به باغداران خرده‌پا و کم‌درآمد و در نتیجه، دارا بودن حاشیه امنیت بیشتر در هنگام رویدادن خسارت، از توانایی جبران خسارت‌های وارد شده برخوردارند، و بنابراین، گرایش کمتری نسبت به بیمه، نشان می‌دهند؛ در نتیجه می‌باید از اهرم‌های تشویقی به شرح زیر، برای برانگیختن یا ترغیب ایشان به پذیرش بیمه بهره گرفت:

تخفیف و تقسیط حق بیمه؛

به‌کار بستن گزینه‌های بالاتر در حق بیمه و غرامت؛

وام کم‌بهره درازمدت؛

و ارتباط پیوسته و همیشگی میان کارشناسان بیمه و باغداران.

۲. نظر به اینکه تعداد برخورد (تماس) با کارشناسان بیمه در تقاضای بیمه باغ، مؤثر بوده است؛ از همین رو، صندوق بیمه می‌باید با برنامه‌ریزی تدوین شده سالانه، بازدیدهای دوره‌ای کارشناسان بیمه را به صورت چهره‌به‌چهره و میدانی با بهره‌برداران باغهای شهرستان، اعم از باغداران بیمه‌شده و بیمه‌نشده، در راستای ترویج و تبلیغ بیمه فراهم کند.

۳. چنانکه یافته‌ها نشان داد، زمانبر بودن مراحل اداری بیمه، تقاضا برای بیمه را کاهش می‌دهد، و از سویی، عملیات بیمه، هم در بخش بیمه‌گری و هم در مراحل پرداخت غرامت، زمان بسیاری را به خود اختصاص می‌دهد. برای از میان بردن این مشکل، بایسته است که تغییراتی در دستورعملها و آیین‌نامه‌های اجرایی صندوق بیمه در راستای آسانسازی و شتاب بخشیدن به انجام عملیات بیمه، صورت گیرد. همچنین بهتر است که اقدام‌هایی در زمینه واگذاری (تفویض) اختیار بیشتر به مدیریت استانها و افزایش حدنصاب پرداختی غرامت به مدیریتهای، انجام پذیرد.

همچنین، از آنجا که در دو سه سال اخیر، انجام بیمه، به صورت رایانه‌ای و الکترونیکی و از راه سامانه سابکا (سامانه الکترونیکی بیمه کشاورزی ایران) صورت می‌گیرد، بازنگری در مراحل اجرایی و بهسازی این سامانه، بسیار بایسته و شایسته است.

در پایان، با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در این پژوهش، موارد زیر برای پژوهش و بررسی در آینده، پیشنهاد می‌شود:

عوامل مؤثر بر زمانبر بودن مراحل اداری بیمه کشاورزی؛

بررسی مسائل و کاستیها و دشواریهای سامانه الکترونیکی بیمه کشاورزی ایران (سابکا).

منابع:

۱. آمارنامه کشاورزی، (۱۳۹۰)، وزارت جهاد کشاورزی، معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی، دفتر آمار و فناوری اطلاعات.
۲. حیاتی، ب. قهرمان‌زاده، م.، خداوردی‌زاده، م.، نجفی، ن. (۱۳۸۹)، «بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه دام روستایی در شهرستان سلماس»، *مجله پژوهش‌های علوم دامی*، جلد ۴، شماره ۲ ص ۳۸۲۷
۳. خادم آدم، ناصر، (۱۳۷۰)، «سیاست اقتصاد کشاورزی در نظام‌های مختلف و ایران»، چاپ دوم، انتشارات مؤسسه اطلاعات، تهران.
۴. رستمی، ف.، شعبانعلی فمی، ح.، ایروانی، ه.، موحّد محمدی، ج.، (۱۳۸۶)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه مطالعه موردی گندم کاران شهرستان هرسین کرمانشان»، *فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه*، سال ششم
۵. رسول‌اف، ج. (۱۳۸۳)، «روند تحول برنامه‌ها و سیاست‌های بیمه کشاورزی در ایران»، *دومین همایش علمی بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری* ۲۶ و ۲۷ دی ماه ۱۳۸۳.
۶. سلطانی‌پور، ی.، مجاوریان، م. (۱۳۸۷)، «عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی بیمه‌گذاران از عملکرد صندوق بیمه محصولات کشاورزی»، *فصلنامه پژوهشی بیمه و کشاورزی*، سال ۵، شماره ۱۵ و ۱۶ صفحات ۱۲۲ و ۱۰۳.
۷. شاهنوشی، ن.، عدالتیان، ع.، خاکسار آستانه، ح.، سلطانی، س.، رحمانی، ف. (۱۳۸۸)، «بررسی میزان رضایتمندی بیمه‌گذاران از عملکرد صندوق بیمه کشاورزی در استان خراسان رضوی»، *فصلنامه پژوهشی بیمه و کشاورزی*، سال ۶، شماره ۲۲، صفحه ۲۱۴۹.
۸. عین‌الهی احمدآبادی، م. (۱۳۸۷)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه گندمکاران استان زنجان، مطالعه موردی شهرستان خدابنده»، *فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه*، سال شانزدهم، شماره ۶۳.
۹. فرمانداری شهرستان ساوجبلاغ گروه طرح و برنامه معاونت برنام‌ریزی و اداری مالی فرمانداری شهرستان ساوجبلاغ، گزارش سالانه ۱۳۹۱
۱۰. قربانی، ب. ع.، کرباسی و ق. زهرا، (۱۳۷۹)، «بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی»، *خلاصه مقالات سومین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران*، دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۱۲۷.
۱۱. قلاوند، ک. (۱۳۸۱)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی در بین کشاورزان استانهای تهران و مازندران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه ترویج و آموزش، دانشکده کشاورزی، دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات.
۱۲. صندوق بیمه کشاورزی، گزارش عملکرد در دوره زراعی ۸۷۸۸.
۱۳. مدیریت بانک کشاورزی در استان البرز، گزارش عملکرد سال ۹۰۹۱.
۱۴. مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان ساوجبلاغ، گزارش عملکرد سال ۱۳۹۱.
۱۵. مقدسی، ر. و مرب. آ. (۱۳۸۵)، مطالعه تطبیقی بیمه محصولات کشاورزی در ایران و چند کشور منتخب، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
۱۶. نیکویی، ع. و ترکمانی، ج. (۱۳۷۹)، «عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه محصولات کشاورزی استان تهران»، *فصلنامه پژوهشی بیمه و کشاورزی*، شماره ۱۱.
17. Chearaphan, W, (1994), Guidelines for Implementation of crops Insurance scheme in Thailand, policy and planning Department.
18. Enjolras, G. & Sentis, P, (2008), "The Main Determinations of Insurance Purchase and Empirical Study on Crop Insurance Policies in France", *12th EAA Congress*.
19. Goodwin, B. K, (1993), "An Empirical Analysis of the Demand for Multiple Peril Crop Insurance", *American Journal. of Agri. Economics.*, 75: 425-434.
20. Mohhamed, M. A. & Ortman, G. F, (2005), "Factors Influencing Adoption of Livestock Insurance by Commercial Dairy Farmers in Three Zoobat of Eritrea", *Agrekon*, 44: 172-186.
21. Singerman, A and C. Hart and Sergio H. Lence (2010) "Demand for Crop Insurance by Organic Corn and Soybean Earmers in Three Major Producing States", Iowa state University, Department of Economics, Ames, Iowa.

Study of Effective Factors on Acceptance of Peach and Nectarine Insurance

Case Study: Savojbolagh Township

Gh. Habibollahi*, Dr. A. Mohammadi nezhad**,
Dr. R. Moghaddasi*** & Dr. F. Passban****

Abstract

The Hazardous conditions in agriculture production, always, are concerning matters of the farmers' income. In the other hand, agricultural insurance is being presume as a guaranty for avoiding failure in any stages of production, and act as a tool in reducing risk and strengthen incentives for investment in agriculture. The present study aimed to investigate the influencing factors on the acceptance of peach and nectarine orchards, agricultural insurance in Savojbolagh township. The data for this study were collected by using ۱۳۰ completed questionnaires from the abovementioned farmers. Then by using Logit model, and excel or reviews software the affecting factors on the acceptance of insurance in two groups, insured and not insured, were analyzed.

The results showed that variables such as the number of years of insurance , orchards area, times of visiting the insurance experts, timeconsuming the administrative procedures from insurance agents and insurance claims have a significant effect on insurance acceptance.

Those variables , such as farmer's age, education, second jobs, credit, income... did not show any significant effect on insurance compliance.

Keywords:

Agricultural Insurance, Insurance Demand, Acceptance , Logit Model, Gardeners, Savojbolagh Township.

* M.Sc. of Agriculture Management & Expert of A.I.F
(Corresponding Author)

Email: gr.habibalahi@gmail.com

** Assistant Professor, Islamic Azad University, Sciences & Research Branch, Tehran

*** Associate Professor, Islamic Azad University, Sciences & Research Branch, Tehran

**** Assistant Professor, Agricultural Planning, Economics & Rural Development Research Institute